

Kort en bondigh bewys, dat het beter was geweest, op de aenkomst van den koningh van Vrankrijk, in de provintie en stadt van Utrecht, de heeren van de regeeringe en principale inwoonders alle van daer waren geweken, als zich slaefachtigh de Francen te heb

<https://hdl.handle.net/1874/234938>

Kort en Bondigh Bewys,

Dat het beter was geweest,

Op de Aenkomst van den Koningh van
VRANKRYK, in de Provintie en Stadt van

UTRECHT,

De Heeren van de Regeeringe
en principale Inwoonders alle van daer
waren geweken, als zich slaefachtigh de
Francen te hebben onderworpen.

Kort en Bondigh Bewys

Van de ...

De ...

UTRECHT

De ...

Kort bewijs, dat beter waere geweest op de aenkomst van den Koninck van Vranckrijk in de Provintie en Stadt van Utrecht, de Heeren van de Regeeringe en principaelste Inwoonderen van daer waren geretireert, als onder den selven Koninck haer te hebben gesubmitteert.

*H*ebbe niet nodigh geacht eenigh verhael te maecken van der Francen actie, bedrijf, ende Tirannye, gepleegt in den tijd van anderhalf Jaer, dat sy de boven Provintien in haer geweld hebben gehad, alsoo sulcks by verscheyden Liefhebbers pertinentelijck is beschreven, maer alleen voorgenomen vervolgens te verhandelen de sinistre practiquen die de selve hebben gebruyckt om de uytgevoecken Heeren ende Borgers wederom in hare Steden te trecken, om daer daer door met eenen Meester te worden van hare gevluchte goederen, met het gene daer op gevolgt ende geeffectuert is, ende daer uyt eenige consideratien te stellen, dat dienstiger hadde geweest dat de Heeren van de Regeeringe haer naer Hollandt of elders hadden begeven, met grooter voordeel voor haer ende haere Ingesetenen, als te buygen onder het geweld van een Tyran en onweirig Overheer, sal derhalven een aenwag nemen met de Provintie ende Stadt van Utrecht, alwaer my het gepasseerde best bekend is.

*N*Aer dat dan den Koninck van Vranckrijk, sonder het gebruyck van sijne Wapenen, de Landen en Steden van de Geunierde Provintien in den beginne van de Maent Juny 1672, soo verre hadde geinvadert, dat hy was genadert tot in de Provintie van Utrecht, ende dat men in die Stad uyt defect van Militie hadde moeten resolveren sich aen den Vyant over te geven. Soo zyn vele van der selver Heeren, Borgeren, ende Inwoonders, uyt vrese van geweld dier vyanden, van daer naer Holland geretireert; oock waren de Goederen van de vordere Inwoonders die aldaer ver-

bleven by naer alle in verfekeringe gevluht; sulcx den Vyandt op den 13den Iuny in de Stadt van Utrecht ingetrocken zynde, bevont de meeste principaelste Huysen ledig ende de eygenaers vertrocken te zyn; ende in plaets van een kostelijcke, rijcke en populeuse Stadt te vinden, niet anders hadden dan schoone ledige onbewoonde gebouwen, daer aen haer geen voordeel en was; dan sy siende dat den Haes haer ontsnapt was, ende tot haer oogwit niet konden komen, het vosse-vel hebben aengetrocken; want in plaetse van haer natuurlijke wreetheyt te betoonen, de Inwoonders met de grootste sachtigheyt des werelts handelde, doende haer Militie camperen dicht buyten om de Stadt, sonder noch eenige de minste schade te doen in de Voorsteden, ofte eenigen Borger te belasten met inquantieringe, selfs oock niet van Officiers, die alle op hun eygen kosten haer Logimenten namen. Konnende alsdoen soo goeden ordre onder haer stercke Militie houden, die by dagh ende nacht alleen in de Stadt wel tot twee duysent man de wacht hadden, dat geen Borger ofte Inwoonder van ongemack ofte overlafst te klagen hadde; ja het was waerdig om te sien, met wat een vryen onverhinderden toegang by dag de Inwoonders door het Leger om de Stadt met menichte haer vermaeck namen en passeerden, 't welck by naer twee Maanden alsoo continueerde, latende een ygelijk het sy inwoonder, gevluhte ofte vrentdeling tot haer Stad veyliglijk passeren en repasseren, buyten dat sy schriftelijcke pas behoefden te versoecken, ofte elders te exhiberen, sonder de Inwoonders als noch te inquieteren met eenigen taux ofte schattinge, sulcx het scheen voor een partye Schaeps-hoefdighe ende niet verder siende menschen, gaudeamus te zyn, oordeelende de sake voor haer beter te worden als te vooren, soo de Francen van haer alles ten duursten kochten ende betaelden, ja onder anderen voor een ton Borger gebrouwen Bier van acht gulden, bequamen vier en twintig gulden, ende soo alles naer advenant.

Doch dat moeste kort eyndigen, alsoo de Winckels metter haest uytverkofft waren, ende sy geen andere waeren uyt Holland weder konden bekomen: sy veranderden oock geen Regeeringe, ofstelden geen afgestorven aen, bemocydten haer oock met geen vacante Amp-
ten,

ten, maer lieten daer mede de Regeeringe bewerden, alle welke ende meer andere goede conduiten soodanige impressien metter tijdt heeft gegeven, dat veele van de uytgevluchte Heeren ende Inwoonderen eerst met haer Persoon, ende daer naer met hare Goederen wederom zyn getrocken in hare wooningen; ook by die daer gebleven waren wierden hare uytgevluchte goederen afgehaelt, als men tot Amsterdam ende elders alle dagen met schuyten vol heeft sien vertrecken.

Blijvende echter noch vele de considerabelste Inwoonders (dien bovenstaenden handel der Francen verder insiende) haer van Utrecht absenteren.

Den Vyand siende dan geen verder effect met haer voorsz paleersel op die defectieuse te bekomen, heeft beginnen het vosse-vel af te leggen, en den Wolf te vertoonnen, doende op 't laetst van July 1672 Publiceren een Edict van den Koninck, daer by de vordere absente Inwoonders van de geconquesteerde Landen en Plaetsen van sijn Majesteyt wierden gerevoceert binnen twee maenden, op pene van vijftig gulden op yeder dagh by den genen te verbeuren, die naer den overstreecken tijt absent bevonden wierden, te appliceren tot desselvs Militie, ende dat men by manquement van betalinge daer voren de huysen soude demolieren, de plantagien rasen en voort elaveren, van welken geprefigeerden tijt, noch al verscheyden Heeren zyn vertrocken; ende soude by naer alle absenten het selve geresolveert hebben, doen het meeste getal voorging, hadde niet gepubliceert geworden een diergelijck Placcaet van sijn Konincklijke Hoogheydt den Prince van Orangien, daer by forme van retorsie alle Inwoonders van de overheerde Provintien, eenige goederen in Holland possiderende, op gelijcke pene wierden belast haer van den Vyand naer die goederen in Hollandt binnen gelijcken tijt te begeven, ende geinterdicteert alle uytgevluchte, als doen noch in Hollandt zynde, naer den Vyant te vertrecken; als wanneer de Francen geen verder voordeel uyt haer voorsz. Placcaet op de resterende uytgeweecken Persoonen konnende bekomen, alsdoen eerst begonnen hebben het mom-aengesicht af te leggen, ende opentlijck te toonen waer mede sy soo lange swanger hadden gegaen, doende verscheyden sware schattingen

op stellen, ende onder anderen het haertstede-gelt over alle de huysen, 't welck by de meefte huysen wel tweemaal soo veel importeert als het huys-gelt, ende dat voor tien jaren by anticipatie, 't welck een onlydelijke last was, ende wierde echter tot de onmogende incluis al kort geint ende op een sonderlinge wijze geexecuteert, sonder dat hier in de Regeeringe met haer presentie eenig voordeel de Borgerye heeft konnen aenbrengen, importerende die schattinge alleen wel een milioen gouts, behalven dat sy weg hadden d'importante Penningen van 's Lands comptoiren; en om dat de Inwoonders door dese schielijke veranderinge, met hare goederen niet weder mochten weg-vluchten ofte de selve verbergen, soo hadden sy daer inne aenstonts voorsien, doende de Schuyten visiteren ende de goederen daer uyt halen ende confiscueren: belastende voorts een ygelijk van wat qualiteyt hy soude mogen wesen, met sijn Persoon of Goederen van daer niet te vertrecken, ten sy hy daer toe hadde speciael consent ende paspoort, die niemant gegeven wierde, ten sy hy aldaer sielede suffisante borge voor 't sifleren van sijn Persoon, sonder nochtans dat die Regeeringe daer van mede gaudeerden, als zynde tot haer Deseysen dienstig de selve onder haer macht te behouden; ende als sy een Schuyt met volck hadden achterhaelt ende gevangen aen de Commandant gebracht, wierden sy gecondemneert buyten de Poort geplondert ende naeckt in der Stad geschopt te worden, daer onder eenige Vrouwen waren, die door seker Heer noch vry-gesproocken wierden, billetterende met eenen de gantsche Armé in de Huysen van de Inwoonders, die haer quanswijs gehouden souden wesen te verschaffen vuur, licht, sout, zuyr, en beddinge, hoewel sy naer een kleynen tijdt haer daer mede niet genoegde, ende van alles begeerden: de Paerden moesten oock geborgen zyn, ende die geen stal hadden moesten haer Kamers daer toe verschaffen, alwaer men metter haest de gheele Stadt door, de messie uyt de Vensters sach werpen, sulks dat vele hare huysen moesten verlaten, en met vericheyden huys-gesinnen by den anderen gaen inwoonen, oock op kameren, om van die Inquartieringe onlast te wesen, de straten wierden onvry, ende een ygelijk leed overlast, ende men moeste met de kinderen by daeg van de straet

fraet en des nachts de deuren ongeslooten laten, ende hondert andere Tirannye lijdten: men begon de Ampten en Benefitien te verkoo-
pen; soodanig veranderde die voorgaende vryheyt, als sy de Heeren
en de Goederen in de knip hadden, doen begon men de mislagh eerst
te gevoelen, ende te beklagen dat men op een dwase hoop Hollant en
de vryheyt soo verlaten hadde, ende geworden waren ten spot ende
hoon van hare Vyanden, met verlies van hare goederen, doch te laet,
daer was geen herstellen aen.

De Vyanden alsoo begonnen hebbende te Tirannyseren, zijn voor-
der gegaen tot executie van haer Placcaet daer voren van hebbe ge-
melt, sommerende de absente Heeren ende Borgers tot betalinge van
de verloopen vijftigh gulden daegs, op pene van raseringe van hare
Huysen, doende onder anderen mede sommeren *Cornelis de Wys*
Adt. en Procuruur voor 't Hof van Utrecht, tot betalinge van seven
duysent vijf hondert guld. die by hem in krachte van 't voorsz. plac-
caet soude verschuldicht zyn, over sijn absentie tot den 10. January
1673. te betalen binnen acht dagen, op pene van raseringe van sijn
Huys, daer jegens by eenige Inwoonders sijnde geallegeert, dat het niet
en was de Huysinge van den selven *de Wys*, alleen maer by sijn Vader
getimmerd en naergelaten, daer toe noch ses onmondige Kinderen
waren, ende dat men die niet konde prejudiceren voor de schult van
een ander, (soo als men het als doen moeste noemen,) sy echter soo
een horribele executie aen 't selve Huys hebben gepleegt, dat den He-
mel over het leet van die onnosele Kinderen noch wraeck sal nemen
tegens dien Konink en sijnen goddelosen Intendant, ruinerende 't sel-
ve huys tot in de gront, ende alle de materialen tot niet verbrekende,
en wegdragende de hartsteen van de Poort van de Deur voor 't laetst
dat daer aen was, wiert aen stucken geslagen ende voor bicksteen ver-
kocht; het was een nieuw schoon huys, 't welck wel twintig duy-
sent gulden hadde gekost, den Heere Lant-Commandeur op die tijdt
uyt de Kerck daer voorby komende, ontfing daer door sulcken alte-
ratie dat tot noch toe niet weder daer van heeft kunnen op fraet kom-
men, so Barbarisch droeg sich den voorsz. Intendant in die executie:
den selven Executeur hadde noch eenige dagen te voren den Bruyker
vande

huysinge omtrent de drie hondert gulden doen afhaken voor de schat-
 tinge van't haertstee-gelt, ende hoewel sulcx hondert gulden te hoog
 en misrekent was, wilden sy het echter betaelt hebben, gelijk den sel-
 ven Huurder is genootsaect geweest te doen, ende in plaetse van soo
 veel jaren beloofde vryheydt te genieten, hebben eenige dagen daer
 aen (naer dat den huurder op sijn gemack en al te ontijdigh en voor-
 barig de huysinge met sijne meubelen hadde geëvacueert) de executie
 als voorsz. volbracht; dat dien voorsz. Executeur hem daer mede
 niet genoegende, uyt de huysinge daer den voorsz. *de Wys* in woon-
 de, noch heeft doen halen alle sijne Mobilia die al veel waren, ende
 dien doen confisqueren, naer dat men de bewaerder van dien noch
 schattinge daer van te voren hadde afgeparft; ende noch een nieuwe
 huysinge, die hy selfs had doen timmeren, mede doen raseren: hebbe
 hier van wat brede geschreven, om dat dese Persoon door den Oor-
 log wel een van de ongeluckigste van alle geworden is, oock ten op-
 sichte van seker Raedsheer, die, ten tijde de Franssen noch binnen
 Utrecht waren, roemde, tegens de dwaesheydt van de gevluchte (soo
 hy 't noemde) dat hy alle sijne goederen noch hadde behouden, de-
 wijle de anderen het haere vast quijt waren: ook naderhant ten tijde
 het Guarnisoen van sijn Hoogheydt binnen Utrecht was gekomen, de
 Luytenant *de Wys* ophetste, seggende, dat sijnen voorsz. Broeder door
 sijn vertreck oorsaeck was van de ruïne aen 't voorsz. Huys geschiet,
 ende dat hy het wel weder soude moeten optimmeren; doch en geeft
 my van hem sulcke opinie niet vreemt, soo hy altoos heeft beoont
 van een contrarie opinie te zyn als de uytgevluchte, hebbende op se-
 keren tijdt in een gants geselschap tegens sijn Broeder, die het met de
 Prins altoos heeft gehouden, seer hevich uytgeborsten en geseyt, dat
 het noch sijn bederf soude causeren, dat hy het soodanig met de Prins
 en Tromp hielt, ende over al soo breet daer op discoureerde, huy-
 lende alsoo met de honden daer mede hy als doen in 't bos was. De
 voorsz. schade dan en is wel niet ten respecte van de Persoon van de
 voorsz. *de Wys* geschiet, maer soo ick oordele op hem begonnen als
 een exempelen ende schrick voor de vordere die mee gesommeert wa-
 ren van het afte maecken ende voldoen, die andersints niet souden
 heb-

ben geresolveert een stuyver te geven. De tweede huysinge die mede geruineert is in krachte van 't voorz. Placcaet, behoorde den Raedshoofd Kerckraed die noch twee à drie huysen in de Stadt hadde, om hem ofte sijne erfgenamen daer door te nootsaecten de andere af te koopen, ende dit wierde genoemt een rechtmatige executie des Konings tegens sijne ongehoorsame Onderdanen, die geensints sijn subjecten waren geweest, ofte wilden zijn; althans is wel bekend dat den eersten geëxecuteerde uyt de Stad is geweest al cer des Koninx Garnisoen daer binnen quam, ende niet gereverteert voor het vertreck vande selve; door welcke executien een groot gelt uyt Hollandt is getrocken van de absenten tot afkoop van de ruinen daer mede sy als voren waren gedreygt. Dat sy 't selve alles wegh hebbende weder hebben gepractiseert nieuwe finantien, ende geexcogiteert gelijcke schattinge tegens de presenten die hare Vrienden waren gevluucht, de selve daer voren doende sommeren, oock om andere redenen ofte beuselingen te querelleren, sulcx dat vele Persoonen genootsaectt waren, om de selve onvoldoelijke last te ontgaen in pericul van haer leven, de vlucht uyt Utrecht te nemen in Schippers ende Visschers Klederen en andere diergelijcke gestalte, daer onder waren verscheyde Heeren van de Staten, latende alle hare goederen ten proye, die ten deele zyn geconfisqueert, en anderdeels afgekost; den Heere *Hoeufst* die voor sijn absente Vader wierde gesommeert, en konde het niet ontkomen, ende moest voor vijftien a feshien duysent gulden accorderen, en Wissel-brief passeren, dewelcke sy naderhandt sonder redenen voor vals hielden, ende hem daer over in versekeringe op een ongehoorde plaets stelden, tot dat de somme vergroot ende betaelt was, met de onkosten tot omtrent twintig duysent gulden: den Heere Advocaet *Servaes* die sich daer mede hadde bemoeyt moest mede naer Hollandt retireren, of soude de selve pene subjectt hebben geworden, alle welcke, ende noch meer betaelde ende afgeparste schattingen, niet ter wereld de Stad hebben verschoont op het vertreck der Francen (gelijck de historien van haar over al melden ende getuygen) van die niet ten uystersten met branden, moorden, ende schenden te hebben geruineert, maer de vrese alleen voor de Legers

van boven van Syn Hoogheydt den Prince van Orangien met de geconjungeerde, die haer de uytkomst uyt dese Landen te seer benaunden, 't selve alleen heeft haer gemackelijck doen vertrecken, ende de Inwoonders geluckig gemaect, waeromme niemant behoef sich hier in van sijn voorsichtigheyt te beroemen, dat hy sijne goederen door sijn presentie, ofte door betaelde schattingen heeft behouden, ofte eenige prerogativen tegens de uytgebleven Heeren ende Borgers te sustineren, maer love sijnen God, die door de directie ende handt van Syn Hoogheydt den Prince van Orangien het Land gereddert ende ontlast heeft van de Vyanden, gelijk hem oock eertijds beliefde het selve in diergelijcke noot door Syn Hoogheydts loffelijcke Voor-Ouders te ontlasten ende in vryheyt te stellen. Het ware te wenschen dat de superbiteyt van eenige weynig en meest geringe Borgers niet ter contrarie ware vernomen geweest, die in de eerste verandering goet Prins zynde geworden, niet alleen de Regeeringe reprocheerden, maer anderen in de plaets nomineerden, die sy seyden daer toe bequaem te zyn, 't welck, behalven den Heere *vander Mennen* (die het meriteert) waren geweest subjecten van den Vyant, ende soo geestigh by een gesocht, dat om het Laecken van een kleur te houden, men tot voorby de Poorten heeft moeten gaen (om buyten de gevluchten) het getal vol te maecten, dat maer soo in een geheele Vroetschap teffens bestont, zynde meest alle sedige, eenvoudige, slechte lieden, die geen tweespalt of ketterye altoos in de werelt souden brengen. Maer wat mochten dese menschen beginnen? het was wel soo by tijden van den Koninck van Vranckrijck in troebel-waeter goet visschen, alwaer de ingebleven Borgers alleen stonden geavanceert te worden, sy hadden haer ende Syn Hoogheydt met de Regeeringe laten gewerden, soo stonden sy daer niet bckaeyt af te komen, met haer hopmanschap ende opgegeven Regeeringe, die men sonder licht by den tast van oprechte Utrechtsche Borgers beter konnen vinden. Daer ware wel wat verder van te verhandelen, doch sal nutter wesen dat ick my tot het vervolgh van mijn oogwit geve.

Het verhael dan hier voren van de maximen en de Tirannyen der Francen, ende met wat een schat syluyden uyt de Provintie zyn ver-
trok-

trocken, latende de selve soo arm ende ^{er die} uytgeput, dat het in meer dan
 twaelf jaren niet sal of kan herstelt worden, sal my vorder eenige re-
 denen doen appliceren, waerom dienstiger hadde geweest dat de Hee-
 ren vande Regeeringe ende principaelste Inwoonders uyt de Stad en-
 de Provintie waren vertrocken, en den Vyant niet afgewacht. Voor
 eerst kanmen klaer bemerken, dat alle de devoiren die de Francen
 aengewent hebben om de Heeren onder haer subjectie te bekomen,
 niet en is geweest om die selve particulier profijt aen te brengen, ofie
 haer van beter conditie te maecten als sy het in Holland in vryheyt
 hadden, maer om hun met haer en de Inwoonders (die haer dan wel
 volgen souden) schade ende verderf, te verbeteren ende verrijcken,
 gelijk vorens uyt alle die gecontribueerde schattingen is aengewen-
 ten; daer ter contrarie, als de Heeren van de Regeeringe waren ver-
 trocken geweest, ende uyt Utrecht verbleven, alle wel-hebbende
 Borgers ende Inwoonders daer mede souden hebben uytgeweecken
 ende verbleven, gelijk sy alrede merendeel hadden begonnen, als
 wanneer den Vyant (so hy die Stad al hadde genadert, ofte die weer-
 dig geacht met Militie te besetten ende bewaren) niet lang aldaer sou-
 de hebben konnen verblijven, maer op het eerste half jaer weder op-
 waerts moeten vertrecken, als in sulcken gevalle niet langer konnen
 de subsisteren; immers niet, naer dat sy in Hollandt niet verder heb-
 ben konnen indringen, gelijk gebleecken is dat sy in een gants jaer
 geen Effort altoos daer op hebben gepleegt, ende den Koninck soo
 dwaes niet soude geweest hebben dat hy soo veel Militie in een open
 Provintie, die hy toch niet houden en konde, tot sijn kosten soude
 hebben onderhouden, sonder daer mede eenig progres te konnen
 maecten: maer wel om die te houden tot laste van de Ingesetenen
 van dien, die veel in Holland t'huys hoorden, ofte aldaer gegoet wa-
 ren, ende welckers goederen de perfoonen volgde, gelijk den Inten-
 dant daer mede de Hollandse goederen, ofte die in Holland gevluht
 waren, mynde, op t' subject dat men klaegde, datter geen gelt was,
 seggende: *ick kan gelt van dese Steenen uyt de Straet maken*, ende
 waer door oock met eenen de partye van Hollad wierde verzwackt,
 behalven dat de Heeren ende Inwoonders van beter conditie waren

geweest in't obedieren vande bevelen van sijn Hoogheyt den Prince van Orangien
 haren wettigen Heer, als die van den Koninck haren Vyant: Sommige obycie-
 ren hier tegens, dat ingevalle de Regeeringe ware vertrocken geweest, alles te niet
 hadden gelooopen, ende de Stadt in den gront verdorven geworden; tegge daer je-
 gens, datmen ter contrarie gesien heeft, dat als de Francen op't furieuſte alquamen,
 ende verſcheyden Provincien wegh namen, in veele plaetsen geen of weynig volck
 was, ende de Dorp-lieden met alles wat sy hadden het geheele Landt door waren
 gevlucht, sonder dat nochtans daer door schade van brant of andersints aen de Huy-
 ſen is geschiet, soo sy geen ledige plaetsen aendoen of ruineren, maer wel daer sich
 Volck onthout, om buyt ende ſchattinge te halen, die men dat met geweld aſperft,
 of de huysen verbrant om ſchrick aen anderen te geven: neemt daer toe dit naerder
 exempel dat de Opgesetenen van Loenen, Looldrecht, Cortehoef en Anckeveen,
 alle haer onder de Francen op hare Dorpen hebben gehouden, ende vry gewoont
 tot dat sy den bouw in hadden, als wanneer de selve, niet tegenstaende de opgeleyde
 Brant-schattinge was betaelt, wierden uytgeplundert ende op een ſchandelijke wij-
 ſe getraecteert, moedende alſoo vertrecken, ende alles aldaer ten beſten van den
 Vyand laten, sedert welcken tijdt in die vier Dorpen geen eenig Menſch heeft ge-
 woont. Ende daerom den Vyand in een gants jaer daer naer niet meer heeft om-
 geſien, ofte een cenig huys om de abſentie van den Eygenaer verbrant, niet tegen-
 ſtaende de naerder verſochte Brant-schattinge niet wierde betaelt; ende hadde in
 die vier Dorpen maer Volck weder in gekomen, den Vyant soude haer niet onge-
 moleſteert gelaten hebben, daer ter contrarie de Dorpen van Abcoude, Nichte-
 vecht, Overmeer, ende vele anderen zijn verbrant ende geruineert, om dat de Op-
 geſetenen haer aldaer noch onthielden, ende hadden sy mede in't geheel vertroc-
 ken, als die van de voorſz. andere Dorpen, alle de ſelven plaetsen hadden als noch
 in haer geheel geweest; gelijk oock by vertreck van de Heeren van Utrecht, die
 twee afgebroocken huysen in haer Stad mede geen perijckel hadden gelooopen. Het
 is wel waer dat de preſente Heeren ſeer yverig zyn geweest om de Borgerye te hel-
 pen ende dienſt te doen, tot dien eynde oock deputerende naer Vranckrijck aen den
 Koninck de Heer van Maerſenbroeck, ende welcke reyse wel vijftien duysent gul-
 den heeft gekoſt; doch hebben in haer faueur niet altoos kunnen verrichten, daer
 moeſte altijd gelt weſen, ende dat en was niet af te krijgen; ja hebben voor haer ſelfs
 niet altoos kunnen effectuieren, maer menigmael met impertinente bejegeningen
 moeten vertrecken, ſelfs als sy geen afdoeninge van de opgeſtelde ſchattingen naer
 haer ſin konden bekomen, abſoluyt verſocht hebben dimiſſie van met haer Per-
 ſoonen alle ledigh te mogen vertrecken, doch wierde haer afgeſlagen: dat van de
 Schattingen by de Heeren wel wat afgedongen is, kan weynig in faueur van den
 Borger geconſidereert worden, soo den eyſch van den Intendant daer naer was ge-
 di-

dirigeert, en soude in allen gevalle den minsten Borger die commissie soodanig wel
 hebben kunnen effectueren. Men heeft oock gesien eenige dagen voor de uyttocht
 vande Francen de Heeren selfs ende eenige van de rijckste Inwoonders als Osta-
 giers, eerst met veertien ende daer naer noch acht gevangen wegh voeren voor de
 Brant schattinge die de Stadt hadde beloofst, naer dat die Heeren hadden geallegeert
 dat dien eysch directelijck was tegens de belofte van den Koninck, ende daeromme
 niet konden gelooven dat het des selfs ordre conform was, doch almede te vergeefs;
 hoewel het goet ware geweest dat men daer by gebleven hadde, de Francen soudent
 daeromme niet te later vertrocken nochte meerder schade op haer vertreck gedaen
 hebben, want soo het om de vrees die sy hadden van boven gesloten te worden,
 ende aldaer alles te moeten verantwoorden, niet hadde belet, sy soudent boven de
 beloofde Brant-schattinge tegens des Konincks belofte, oock tegens die van de ha-
 re, de Stadt wel uytgeplondert hebben, gelijk tot Harderwijk geschiet is. Dit is
 het eynde ende bewijs vande onnodige presentie van de Heeren binnen haer Stadt
 Utrecht, dat sy niet alleen gene schattingen voor de Borgerye hebben kunnen af-
 gedaen krijgen, ofte yets besonders voordelijcks verrichten, maer oock selfs haer
 Perfoonen ende Achtbaerheyt niet buyten serviliteyt ende disrespeect van de Fran-
 cen hebben kunnen houden, tot dat sy eyndelijck voor Ostagiens ende gevangene-
 nen mede gesleept ende getraecteert zyn op een ongehoorde wijze; daer men ter
 contrarie als voren zyn gelt ende vryheyt hadde behouden, ende buyten soo een
 verborghde schult gebleven als men omsichtiger hadde gegaen, en den Fransman so
 veel niet vertrouwt, dan soudent haer perfoonen niet gediens hebben om de In-
 woonders by malkanderen te houden, daer het de partye om te doen was:
 Maer soudent de Francen haer moeten dienen hebben, van neeringh, van werck,
 ende Ambachtlieden, die noch veel gelt aldaer gewonnen soudent hebben, ende
 waer over de impositie weynigh of niet konden bedragen, als wanneer de Vyanden
 voor een Jaer al waren vertrocken geweest, ende de Stadt wederom voor-
 sien van wel-gestelde Inwoonders, die nu meest arm ende berooyt zyn, in dier
 voegen dat men onder haer alleen soo veel niet kan by een brengen van de geseyde
 Ostagiens te lossen: het hadde putter geweest een partye huysen te periculieren,
 dan om die sekerder te behouden, een florifante Stadt soo te doen verarmen, daer
 nochtans minder sekerheyt was met al het contribuieren die te behouden, als pe-
 rijckel by vertreck ofte retret die te verliezen; het was alrede soo verre gekomen
 dat als de Francen langer hadden gebleven, de Inwoonders soudent hebben moe-
 ten vertrecken, ende het niet langer hebben kunnen houden, sy soudent uyt
 schaersheyt van brant selfs hare huysen moeten aengetast hebben, ende alsoo
 haer gelt en goet quyt zynde, ten laetsten noch moeten vluchten, daeromme
 waere

819547

(14)

waere alſoo beter geweest in het aenkomen van de Francken te vluchten met volle buydels, als onder de Tyrannye van de ſelve uytgeput op 't laetſte of elendigh te ſterven, ofte ſchandelijck ſich met de vlucht ende ledige buydels te falveren.

